

VETELIN KUNNAN KONSERNIOHJE

Hyväksytty: Kunnanvaltuustossa 4.6.2018 § 31

Voimaantulo: 19.7.2018

Sisällys

1.	Konserniohje, sen tarkoitus ja tavoite	2
2.	Soveltamisala	2
3.	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	3
4.	Konserniohjeen sitovuus.....	3
5.	Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako	3
6.	Konsernin toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus.....	4
7.	Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	4
8.	Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	4
9.	Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	5
10.	Konsernin sisäiset palvelut	5
11.	Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	6
12.	Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa.....	6
13.	Tiedottaminen	6
14.	Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta	6

1. Konserniohje, sen tarkoitus ja tavoite

Kuntalain (410/2015) 6 § mukaan kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Konserniyhteisöt harjoittavat kuntakonsernin toiminnan kannalta strategisesti tärkeää toimintaa, kunnalle muutoin kuuluvaa palvelutoimintaa tai tukevat sitä. Lisäksi yhteisöt voivat hallita kunnan kannalta merkittävää omaisuutta tai niillä on strateginen merkitys kunnan kehittämiseksi. Yhtiömuotoinen toiminta voi olla myös tapa järjestää kuntien välistä yhteistoimintaa.

Konserniohjeella luodaan puitteet konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kunnan johtamisen edellytyksiä siten, että kuntaa ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja konsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Konserniohjeessa annetaan kuntalain 47 §:n mukaisesti tarpeelliset määräykset ainakin:

- Konsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
- Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
- Tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta
- Velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
- Konsernin sisäisistä palveluista
- Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä
- Kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta

2. Soveltamisala

Tämä konserniohje koskee Vetelin kuntaa ja sen tytäryhteisöjä.

Tytäryhteisöinä Vetelin kuntakonserniin kuuluvat:

- Vetelin Energia Oy, omistusosuus 100%
- Pitkäkoski Oy, omistusosuus 100%
- Kiinteistö Oy, Vetelinraitti, omistusosuus 100%
- Kiinteistö Oy Vetelin Hotelli, omistusosuus 100%
- Kiinteistö Oy Vetelin Marine Park, omistusosuus 100%
- Asunto Oy Vetelin Mäntylä, omistusosuus 58,70%

Osakkuusyhteisöillä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittäjästä ja osakkuusyrittäjästä. Kunnassa ja sen osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Vetelin kunnan osakkuusyhteisöjä osakeomistuksen kautta ovat:

- KVT-Vesihuolto Oy, omistusosuus 28%
- Kiinteistö Oy Kainunkeidas, omistusosuus 34,77%
- Kiinteistö Oy Vetelin Metsätalo, omistusosuus 30,50%
- Asunto Oy Vetelinpuisto 2, omistusosuus 23,84%
- Asunto Oy Tunkkarin Käpyrinne, omistusosuus 35,6%
- Asunto Oy Vetelin Ingmannintie, omistusosuus 42,86%
- Asunto Oy Vetelin Vlastovintie, omistusosuus 40,91%

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy hallintosäännön mukaan kunnanvaltuusto. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan. Konserniohje tulee viedä myös osakkuusyhteisöjen hallintoelimen käsittelyyn siten, että hallintoelin merkitsee konserniohjeen vähintään tiedoksi. Konserniohjeen tulee kuulua johtavien viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden perehdytykseen.

4. Konserniohjeen sitovuus

Kunnassa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu. Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate). Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kunnan johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konserniohjauksen tehtävät sekä toimielinten ja viranhaltijoiden toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä.

Kunnanvaltuusto päättää kunnan ja konsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista, hyväksyy konsernitilinpäätöksen, konserniohjeen sekä päättää kunnan ja konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kunnanhallitus ohjaa konsernia antamalla tarpeen mukaan konsernitason toimintaohjeita ja periaatteita sekä konserniohjetta yksityiskohtaisempia ohjeita. Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeet kuntaa edustaville henkilöille kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Kunnanhallitus ohjeistaa yhtiökokousedustajia tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten valinnassa, hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä. Kunnanhallitus nimeää kunnan edustajat niiden yhteisöjen kokouksiin, joissa kunnalla on puhevalta ja antaa heille tarvittavat toimintaohjeet. Kunnanhallitus antaa vuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä osana talousarviosuunnittelua ja tilinpäätösraportointia.

Kunnanjohtaja kunnanhallituksen alaisena vastaa omistajaohjauksen toteutumisesta konsernin ja muiden yhtiöiden osalta.

Tarkastuslautakunta arvioi kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten konsernia koskevien tavoitteiden asettelua ja toteutumista.

6. Konsernin toiminnan ja talouden suunnittelu ja ohjaus

Kunnanvaltuusto voi asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kunnan kokonaisedun mukaista. Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon koko konsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi kuntaan tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista.

7. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan tytäryhteisön on annettava kunnanhallitukselle konsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle vuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Konserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaan yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitalinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitalinpäätöksen laatimiseksi. Tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa. Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulee noudattaa kunnanvaltuuston vahvistamien riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteita.

8. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

9. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan kanta, mikäli käsiteltävä asia vaikuttaa merkittävästi kunnan tai tytäryhteisön toimintaan tai vastuisiin tai sillä on muutoin merkittävää periaatteellista merkitystä. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, jossa ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös. Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohdon määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntayhtymää yhtiökokouksessa, sisällytetään kuntayhtymän kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

10. Konsernin sisäiset palvelut

Konsernin sisäiset hankinnat

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee selvittää tukipalveluja (esimerkiksi hallinto-, taloushallinto-, tietohallinto-, materiaali-, ateria-, tilapalveluja) hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Hankintalain mukaan kuntien lisäksi myös kuntien määräysvallassa olevien yhteisöjen tulee kilpailuttaa hankintansa. Myös konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten reunaehdot ja rajoitukset tulee ottaa huomioon.

Kuntayhtymän toiminta markkinoilla

Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskuntayhtymän, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Kuntalain 127 §:ssä säädetään eräistä poikkeuksista yhtiöittämisvelvollisuuteen silloin, kun kunnan katsotaan toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla. Poikkeukset yhtiöittämisvelvollisuudesta koskevat tehtäviä, joissa kunnan voidaan katsoa toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla, mutta sillä ei ole yhtiöittämisvelvollisuutta toiminnan luonteesta johtuen. Poikkeuksilla mahdollistetaan kunnan toiminnan kokonaistaloudellinen tehostaminen tai poikkeukseen on muu erityisen painava syy. Kilpailuneutraliteetin varmistamiseksi kunnan palvelut on tällöin hinnoiteltava kuntalain 128 §:n tarkoittamalla tavalla markkinaperusteisesti. Markkinaperusteisella hinnoittelulla tarkoitetaan sitä hintatasoa, jonka suuruiseksi vastaava yksityinen toimija hinnoittelisi palvelut. Kunnan markkinoilla kilpailutilanteessa tarjoamien palveluiden tuottojen on katettava toiminnalle kohdistettavissa olevat kustannukset ja kohtuullinen tuotto vaatimus toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Hinnoittelussa on otettava huomioon toiminnasta saatavat tulot, tuotannon muuttuvat kustannukset, tuotantoon kohdistettavissa oleva osuus kiinteistä kustannuksista, investointeihin liittyvät poistot ja rahoituskulut sekä kohtuullinen tuotto toimintaan sitoutuneelle pääomalle.

Kunnan toiminta ei saa vääristää kilpailua silloin kun se kuntalain 127 §:ssä tarkemmin määriteltyjen poikkeuksien perusteella tuottaa palveluita kilpailutilanteessa markkinoilla omana toimintanaan.

Kunnan tulee etukäteen varmistautua mm siitä, että sen tuottamat tukipalvelut omalle tytäryhteisölleen ovat hinnoiteltu kuntalain tarkoittamalla tavalla markkinaperusteisesti. Samoin on meneteltävä, jos kunta vuokraa toimitiloja konserniin kuuluville tytäryhteisöille.

Rahoitus, sijoittamien ja takauksen antaminen

Konserniyhteisöjä koskee neuvotteluvelvoite konsernijohdon kanssa silloin kun se päättää merkittävästä rahoitus- tai sijoitustoimesta tai takauksen antamisesta. Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu konserniin. Lisäksi takauksia ja lainoja myönnettäessä tulee ottaa huomioon valtion tukisäännökset ja kilpailuneutraliteettia koskeva sääntely.

11. Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hallituksen jäsen ehdokkaiden valinta tytäryhteisöjen päätöksentekoeleimiin on merkittävin omistajaohjauksen yksittäinen toimenpide. Kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Kuntalain velvoittavien säännösten mukaan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanon tulee mahdollistaa tytäryhteisön tehtävien tehokas hoitaminen. Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään konsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on konsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

12. Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Kunnan tytäryhteisöjen tulee noudattaa hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteita siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti konsernin kokonaisuutena turvaten.

13. Tiedottaminen

Kunnan asukkaille tulee sopivin tavoin tiedottaa tytäryhteisön toiminnasta silloin kun tytäryhteisö hoitaa kunnallista tehtävää. Tytäryhteisöä koskevasta tiedotuksesta vastaavat yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kuntakonsernin edustajina kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Yhteisön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

14. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta

Kuntakonsernissa tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. Tilintarkastajalla on oikeus tarkastaa yhteisön toimintaa ja tavoitteiden toteutumista haluamassaan laajuudessa. Yhteisö antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa niiden saannissa.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja konsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle. Konsernin tulee järjestää itselleen toiminnan laajuuden edellyttämä sisäinen valvonta.